

ระบบเฝ้าระวังปัญหาเหตุรำคาญ

โดย พไท จุลสุข นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย

ปัจจุบันปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม จากการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชน และส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจ ดังนั้น การควบคุมปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องดำเนินการตั้งแต่อันตรายเกิดปัญหา เป็นการแก้ไขปัญหาด้านเหตุอย่างแท้จริง สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม จึงกำหนดให้มีการพัฒนาระบบเฝ้าระวังปัญหาเหตุรำคาญ เพื่อให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น เจ้าพนักงานสาธารณสุข และผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 นำกระบวนการเฝ้าระวังปัญหาเหตุรำคาญ ไปประยุกต์ใช้ในการป้องกันปัญหาความเดือดร้อนรำคาญของประชาชน ให้ได้รับการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับสภาพปัญหา

การเฝ้าระวังเหตุรำคาญ หมายถึง การติดตาม การเฝ้าคุม สิ่งคุกคาม และผลกระทบต่อสุขภาพ อันเกิดจากปัญหาเหตุรำคาญ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยอาศัยกระบวนการ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ แปลผลข้อมูล และการรายงานชี้ประเด็นความเสี่ยง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาดังกล่าว แนวทางการเฝ้าระวังปัญหาเหตุรำคาญ สามารถพิจารณาได้ ดังนี้

1. การเฝ้าระวังสิ่งคุกคาม หรือ แหล่งกำเนิดเหตุรำคาญ เป็นการติดตาม ตรวจสอบ สิ่งคุกคาม ที่อาจส่งผลกระทบต่อประชาชน ซึ่งเกิดจากการกระทำ หรือกิจกรรมใด ๆ ที่มาจาก

● สถานที่เอกชน ได้แก่ กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ โรงงาน บ้านพักอาศัย เป็นต้น

● สถานที่สาธารณะ ได้แก่ สถานที่ หรือทางซึ่งไม่ใช่ของเอกชน สวนสาธารณะ ถนนหนทาง ทางเท้า หรือทางน้ำ เป็นต้น

2. การเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพ เป็นการติดตาม รวบรวมข้อมูลผลกระทบต่อสุขภาพของพนักงาน และประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง ที่อาจเกิดจากสิ่งคุกคาม หรือแหล่งกำเนิดเหตุรำคาญ

องค์ประกอบของระบบเฝ้าระวังปัญหาเหตุรำคาญ :

1. โครงสร้างการปฏิบัติงาน จัดทำโครงสร้างการปฏิบัติงาน รองรับระบบเฝ้าระวังกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประกอบด้วย

1.1 หน่วยงานรับผิดชอบ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ ดังนี้

- 1) จัดทำแผนงาน/งบประมาณดำเนินงาน
- 2) ดำเนินงานตามระบบเฝ้าระวัง
- 3) ติดตาม ประเมินผล
- 4) รายงานความก้าวหน้า

1.2 หน่วยงานสนับสนุน

- 1) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด มีหน้าที่ ดังนี้
 - (1) ให้คำปรึกษา แนะนำ
 - (2) ร่วมดำเนินงาน
 - (3) ร่วมติดตาม ประเมินผล
- 2) ศูนย์อนามัยที่ 1-12 และหน่วยงาน กรมอนามัย มีหน้าที่ ดังนี้

- (1) สนับสนุนด้านวิชาการ
- (2) ให้คำปรึกษา แนะนำ
- (3) ร่วมติดตาม ประเมินผล

3) หน่วยงานอื่นๆ เช่น กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมควบคุมมลพิษ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล และกรมควบคุมโรค มีหน้าที่ ดังนี้

(1) สนับสนุนด้านวิชาการและข้อมูล

(2) ให้คำปรึกษา แนะนำ

2. กระบวนการเฝ้าระวัง

2.1 การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1) ข้อมูลเกี่ยวกับการร้องเรียน

รวบรวมข้อมูลการร้องเรียน เรื่องเหตุรำคาญที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ร้องเรียน ผู้ถูกร้องเรียน สถานที่เกิดเหตุรำคาญ ช่วงเวลาการเกิดเหตุรำคาญ และประเภทเหตุรำคาญ เป็นต้น

2) ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม

(1) รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิด้านสิ่งแวดล้อมในสิ่งแวดล้อม เช่น การเก็บตัวอย่างด้านสิ่งแวดล้อม การสัมภาษณ์ หรือใช้แบบสอบถาม เป็นต้น

(2) รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิด้านสิ่งแวดล้อมในสิ่งแวดล้อม จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(3) ข้อมูลประเภทกิจการ จัดทำทะเบียนสถานประกอบการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ โดยสำรวจทุกกิจการหรือเฉพาะกิจการที่เป็นปัญหา แรงดันที่จะดำเนินการในพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลประกอบการดำเนินงาน

3) ข้อมูลด้านผลกระทบต่อสุขภาพ

(1) รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิด้าน

สุขภาพ เช่น การเก็บตัวอย่างทางชีวภาพ การสัมภาษณ์เชิงลึก หรือใช้แบบสอบถาม เป็นต้น

(2) รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิด้านสุขภาพ โดยการสอบถามข้อมูลจากสถานอนามัย โรงพยาบาล หรือสถานพยาบาลต่างๆ ในพื้นที่รับผิดชอบ

2.2 การวิเคราะห์ ประมวลผลข้อมูล และประเมินสถานการณ์ นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจหรือรวบรวมมาจัดทำหมวดหมู่ วิเคราะห์ ประมวลผล และสรุปผล

2.3 การจัดทำรายงาน และเผยแพร่ข้อมูลให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ประกอบการกิจการ ประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.4 การกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยการวิเคราะห์ใช้ประกอบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา

3. ความถี่ของการเฝ้าระวัง อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเฝ้าระวัง

4.1 แบบรวบรวมข้อมูลการร้องเรียน

4.2 แบบสำรวจ/แบบสัมภาษณ์/แบบสอบถามเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและผลกระทบต่อสุขภาพ

4.3 เครื่องมือวิทยาศาสตร์ เช่น เครื่องวัดเสียง เครื่องเก็บตัวอย่างฝุ่น เป็นต้น

4.4 แบบตรวจประเมินการขอหรือต่อใบอนุญาตของสถานประกอบการ/กิจกรรม

5. ระบบการรายงานการเฝ้าระวัง

5.1 แบบรายงานการเฝ้าระวัง

5.2 รูปแบบ/ วิธีการรายงานการเฝ้าระวัง

รูปแบบระบบเฝ้าระวังเหตุรำคาญ

ประกอบด้วยขั้นตอนการพัฒนาและขั้นตอนการเฝ้าระวัง ดังนี้

1. ขั้นตอนการพัฒนา

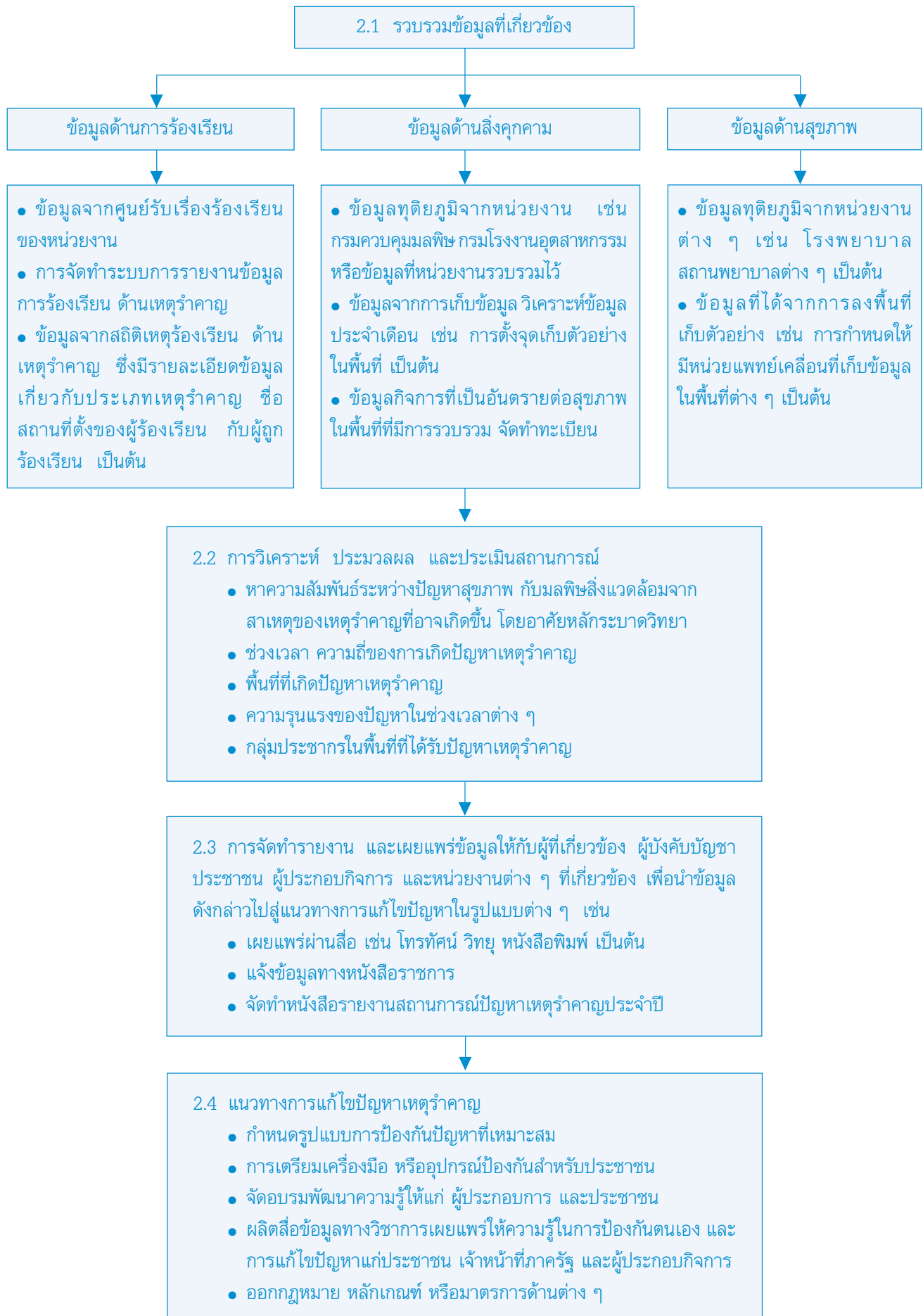
1.1 กำหนดนโยบาย/พันธกิจ เกี่ยวกับการพัฒนาระบบเฝ้าระวังเหตุรำคาญ

1.2 กำหนดทีมงานหรือผู้รับผิดชอบภายในหน่วยงาน และหน่วยงานสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง

1.3 จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับเหตุรำคาญ จำนวน ประเภทเหตุรำคาญ แหล่ง/กิจการที่ก่อให้เกิดเหตุรำคาญในพื้นที่ จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ และจากแบบสำรวจที่กำหนดขึ้น ประจำปี

1.4 กำหนดเป้าหมายที่ต้องการเฝ้าระวังเหตุรำคาญ จากข้อมูลการสำรวจที่เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพปัญหาในพื้นที่

2. ขั้นตอนการเฝ้าระวัง

ระบบเฝ้าระวังเหตุรำคาญ เป็น
เสมือนเครื่องมือสำหรับเจ้าหน้าที่
สามารถนำมากำหนดกรอบการทำงาน
แนวทาง และรูปแบบของการควบคุม
เหตุรำคาญได้อย่างมีประสิทธิภาพ
ดังนั้น หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
นำหลักการเฝ้าระวังปัญหาเหตุรำคาญ
ไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่รับผิดชอบ
จะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาความ
เดือดร้อนรำคาญได้อย่างถูกต้อง
เหมาะสมกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กองอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร.

**รวมกฎหมายสำหรับการปฏิบัติงานด้าน
อนามัยสิ่งแวดล้อม, 2545.**

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. **คู่มือ พระราช
บัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535, 2550**
(ฉบับปรับปรุงแก้ไข).

กองควบคุมโรคติดต่อ สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร.

การเฝ้าระวังและสอบสวนโรค,

www.bmadcd.go.th

สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม
กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
ด.ติวานนท์ จ.นนทบุรี

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตเลขที่ 44/2552
ปนพ. กระทรวงสาธารณสุข

ที่ปรึกษา

ดร. นายแพทย์สมยศ ดีรัศมี
อธิบดีกรมอนามัย
นายแพทย์สุวิธ เชื้อศิริวัฒนภา
รองอธิบดีกรมอนามัย

บรรณาธิการ :

นายพิษณุ แสนประเสริฐ
ผู้อำนวยการสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม

กองบรรณาธิการ :

เจ้าหน้าที่สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม

จัดทำโดย :

สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย
ด.ติวานนท์ อ.เมือง จ.นนทบุรี
<http://env.anamai.moph.go.th>